

Indhold

Forord 9

- 1 · Begyndelse. Indsigter fra en institutionshverdag 11**
  - En antropologisk undersøgelse 13
  - Undersøgelsesmetoder 15
  - Forventninger til opførsel 22
  - Børnehavens forskellige positioner 25
  - Det komplekse kulturbegreb 28
  - Fra forskning i minoriteter til forskning i relationer 35
  - Etniske minoriteter som social kategori 37
  - Bogens opbygning 43

- 2 · Ansvar. Forestillinger om passende relationer 46**
  - Mellem to verdener 46
  - Indkøring som praksis 47
  - Hvem har ansvaret? 50
  - Kongens efterfølger – en relation styrkes 52
  - At kunne sige fra 54
  - Ansvar og grader af forbundethed 56
  - Fortolkninger af passende ansvar i forhold til børn 58
  - Garderoben – et neutralt handlingsrum 59
  - Utidig indblanding – værnet om kernefamilien og privatlivets fred 61
  - Konklusion 63

- 3 · Venskab. Sociale præferencer 66**
Sproglig legitimitet 67
Materialitet 77
Bøger 83
Fælles referencer 89
Sociale grupperinger 92
Legerelationer uden for institutionerne 102
Konklusion 107
- 4 · Fortolkning. Kategoriers betydning i den institutionelle hverdag 109**
Forskellige fortolkninger 110
Betydningen af at kunne kommunikere følelser 114
Den kategoriale gradbøjning 117
Sociale kategorier 119
Kompensation for begrænset viden 121
Nedtoning af forskelle 123
Kompensatorisk praksis – nedtoning og markering af forskelle 127
- 5 · Udgrænsning. Fra barn til sag 130**
En dreng skiller sig ud 133
De andre børns reaktioner 138
Den pædagogiske håndtering 146
Alis voldsomhed 156
Repræsentationen forenkles 160
Udgrænsning som forenklingsproces 164
Konklusion 169
- 6 · Bureaucrati. Forvaltningen sætter spor 172**
Implementering af lovændringen 174
En modstandsreaktion 176
En tilpasningsstrategi 178
Samtale om en sprogvurdering 181
Personaleopfattelser 184

Forældrenes reaktioner	186
Politisk styring og pædagogisk praksis	191
Konklusion	194
7 · Afrunding. Minoritetsbørn i daginstitution	196
Inklusions- og eksklusionsprocesser blandt børn	196
Den pædagogiske håndtering af etniske minoriteter	198
Den politiske vision om daginstitutioner som integrationsredskaber	200
Kulturbegrebet som forklaring	202
Afsluttende kommentar	205
Litteratur	207
Stikordsregister	218

Forord

Denne bog er en diskussion af, hvordan hverdagen former sig i daginstitutioner med børn med forskellige sociale og kulturelle baggrunde. Gennem seks måneder har vi udført etnografisk feltarbejde, dvs. dagligt deltaget og observeret i to integrerede daginstitutioner i en mindre kommune på Sjælland for at undersøge, om børnenes forskellige baggrund havde betydning for venskabsdannelser og pædagogiske tiltag. Også samtaler og interview med børn, personale og forældre har været en del af vores tilgang til at forstå, hvordan situationer og relationer, rutiner og arbejdsgange, pædagogik og institutionsliv blev opfattet. Efterhånden som vi har analyseret materialet, har vi fået blik for nogle af de modsætninger og sammenhænge, der kan forklare, hvorfor hverdagen former sig, som den gør. Det er disse analyser, vi vil præsentere i denne bog.

Ethvert etnografisk feltarbejde er betinget af, at de mennesker, som forskningsprojektet handler om, lader etnografen blive del af deres hverdag for en tid. Vi vil derfor sige tak til lederne og personalet i de institutioner, der åbnede dørene for os vel vidende, at resultatet af vores undersøgelser kunne munde ud i kritiske fremstillinger. Vi må ligeledes rette en varm tak til alle de forældre, der lod os iagttage deres børn og komme indenfor i deres hjem, hvad enten det nu var i et socialt boligbyggeri eller en villa med udsigt til et engdrag med græssende heste. Caffelatte i et samtalekøkken eller vandpiberygning i en

lejlighed – de mange gode stunder har bragt os indsigt og ikke mindst fornøjelse. Med de ansattes og forældrenes accept lå det i kortene, at børnene måtte acceptere vores tilstedeværelse, om end på deres præmisser. Vi er taknemmelige for at have vundet børnenes accept.

Sidst, men ikke mindst tak til Statens Humanistiske Forskningsråd, der har finansieret store dele af forskningsprojektet, og til Laura Gilliam, som har læst nogle af analyserne igennem og givet vigtige kommentarer.